

Väliskaubandus- ja infotehnoloogiainistri määruse „Perioodi 2014–2020 tööstusettevõtja tootearenduse toetus“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) abil viiakse ellu ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 (edaspidi *rakenduskava*) prioriteetse suuna „Kasvuvõimeline ettevõtlus ja seda toetav teadus- ja arendustegevus“ meetme „Ettevõtja arenguplaani toetusmeede ettevõtete arendus- ja eksporditegevustele kaasaaitamiseks ning juhtimisvõimekuse tõstmiseks“ (edaspidi *meede*) eesmärgke.

Eelnõu on suunatud meetme tegevuse „Arengevajaduste välja selgitamine ja ettevõtete arendustegevused“ eesmärkide täitmiseks.

Eelnõu on koostatud perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *struktuuritoetuse seadus*) § 14 alusel.

Ühtlasi on eelnõu suunatud Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014–2020 (edaspidi kasvustrateegia) eesmärgi „Eesti ettevõtted toodavad efektiivselt kõrge lisandväärtusega tooteid ja teenuseid“ saavutamisele. Nimetatud eesmärgi täitmine eeldab ettevõtete toodete- ja teenusteportfelli uuendamist ja uute toodete ja teenuste väljatöötamist. Eesti teadus- ja arendustegevuse (edaspidi: *TA tegevus*) statistika ning erinevad uuringud kinnitavad, et Eesti ettevõtjatel napib rahalist ressursi, TA tegevuste, sealjuures tootearendusega tegelemiseks.

Eelnõuga kehtestatakse tootearenduse toetuskeemi tingimused, sealhulgas nähakse eelnõuga ette määrusespetsiifilised toetuse andmise menetlusnormid ning toetuse taotleja ja toetuse saaja õigused ja kohustused ning rakendusasutuse ja -üksuse õigused ja kohustused.

Toetuse eelarve on 20 000 000 eurot. Eelnõud rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist.

Tegevusi rahastatakse avatud taotlusvooruna. Toetuse andmist on kavandatud ellu viia üle-eestilisena.

Eelnõu valmistasid ette Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (edaspidi *ministeerium*) ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (edaspidi *rakendusüksus*).

Eelnõu koostasid ministeeriumi majandusarengu osakonna ekspert Kaie Nurmik (e-post: kaie.nurmik@mkm.ee, telefon: 6 397 651), rakendusüksuse valdkonnajuht Maria Värton (e-post: maria.varton@eas.ee, telefon: 6 279 367) ning vanemkonsultant Erki Varbola (e-post: erki.varbola@eas.ee, telefon 6 279 704) Eelnõu juriidilise ekspertiisi teostasid ministeeriumi välisvahendite osakonna struktuurivahendite õiguse peaspetsialist Anneli Schmiedeberg (e-post: anneli.schmiedeberg@mkm.ee, telefon 6 397 618) ning ministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Hendrick Rang (e-post: hendrick.rang@mkm.ee, telefon 6 256 351) ning rakendusüksuse jurist Terje Kleemann (e-post: terje.kleemann@eas.ee, telefon: 6 279 340). Keeletoimetuse tegi ministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Hendrick Rang (e-post: hendrick.rang@mkm.ee, telefon 6 256 351).

Seletuskirja koostas ministeeriumi majandusarengu osakonna ekspert Kaie Nurmik (e-post: kaie.nurmik@mkm.ee, telefon: 6 397 651).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kuuest peatükist ja 24 paragrahvist. Peatükid jagunevad järgmiselt:

- 1) üldsätted;
- 2) toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr;
- 3) toetuse taotlemine ning nõuded taotlejale ja taotlusele;
- 4) taotluse menetlemine;
- 5) aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused;
- 6) toetuse saaja ning rakendusüksuse õigused ning kohustused.

1. peatükk

Üldsätted

Eelnõu 1. peatükis sätestatakse määruse kohaldamisala ja toetuse andmise eesmärk ja tulemused ning vaide esitamise kord, määratakse rakendusasutus ja –üksus, sõnastatakse kasutatavad terminid ning tuuakse välja riigiabi tingimused, mida toetuse andmisel järgitakse. Meetme tegevuste elluviimist reguleerivad toetuse andmise tingimust (edaspidi *määrus*) nimetatakse lühemalt tööstusettevõtja tootearenduse toetuseks. Viimast aluseks võttes on koostatud ka määruse nimi „Perioodi 2014–2020 tööstusettevõtja tootearenduse toetus“.

Eelnõu §-s 1 kehtestatakse, et eelnõu töötati välja ja rakendatakse rakenduskava prioriteetse suuna meetme tegevuse „Arenguvajaduste välja selgitamine ja ettevõtete arendustegevused“ elluviimiseks. Määrusega sätestatakse toetuse detailsemad eesmärgid, oodatavad tulemused ning toetuse andmise tingimused.

Vastavalt rakenduskavale panustab antud eelnõu Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) vahendite kasutamise eesmärki – Eesti ettevõtted pakuvad uuenduslikke kõrge lisandväärtusega tooteid ja teenuseid.

Eelnõu panustab rakenduskava tulemus- ja väljundnäitajatesse.

Tabel 1. Rakenduskava tulemusnäitajad.

Näitaja	Mõõtühik	Sihttase 2023.a	Andmeallikas	Mõõtmisagedus
• Erasektori teadus- ja arendustegevuse kulutuste osakaal (% SKP-st).	%	2	Eurostat	Iga kahe aasta tagant
• Müügitulu uutest või oluliselt muudetud toodetest või teenustest.	%	20	Eesti Statistikaamet	Kord kahe aasta jooksul

Rakenduskava väljundnäitajad koos sihttasemetega aastateks 2020 ja 2023 on toodud tabelis 5.

Ühtlasi tuuakse välja, et toetuse andmine aitab saavutada ka Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegias 2014–2020 „Teadmistepõhine Eesti“ nimetatud eesmärki „TA muudab majandusstruktuuri teadmistemahukamaks“ ja arengukavas „Eesti ettevõtlike kasvustrateegia 2014–2020“ nimetatud eesmärki „Eesti ettevõtted toodavad efektiivselt kõrge lisandväärtusega tooteid“.

Selles paragrahvis sätestatakse ka määruse sihtrühm. Määruse sihtrühmaks on tööstusettevõtjad. Tööstusettevõtjate hulka kuuluvad ettevõtjad, kelle põhitegevus on, kas mäetööstus (EMTAK 2008 jagu B); töötlev tööstus (EMTAK 2008 jagu C), välja arvatud tubakatoodete tootmine (EMTAK 2008 jagu C 12); elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine (EMTAK 2008 jagu D) ning veevarustus, kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus (EMTAK 2008 jagu E).

Eesti tööstussektor on Eesti majanduse üks suurematest ja seeläbi ka mõjukamatest sektoritest.

Tabel 2. Tööstussektori andmed.

Tööstussektori andmed aastal 2017	Võrdlus teiste sektoritega
Osakaal Eesti sisemajanduse koguproduktist (edaspidi: SKP) – 21,5%	Suurim majanduse tegevusala
Tööstussektori toodangu osakaal Eesti ekspordist – 66,5%	Suurim ekspordiv sektor
Osakaal Eesti tööhõives – 21,2%	Suurim tööandja

Allikas: Eesti Statistikaamet

Lisaks on tööstussektoril oluline mõju teistele majandusvaldkondadele. Vastavalt Euroopa Komisjoni algatatud poliitikainitsiatiivi „Euroopa tööstuse renessanss“¹ raames tutvustatud andmetele aitab iga täiendav töökoht tööstuses luua 0,5–2 töökohta muudes sektorites.

Samas asuvad Eesti tööstussektori tegevused enamasti rahvusvahelistes väärtusahelate alumistes ja vähem tulutoovates lülides. Eesti tööstusettevõtte tegelevad pigem allhanke ja üksikkomponentide valmistamisega kui oma toodete pakkumisega.

Viimast kinnitab ka erinevate riikide tööstussektori lisandväärtuse võrdlus lähiriikidega, kus Eesti tööstussektor loob 2,5 korda vähem lisandväärtust kui Saksamaa ja 3,5 korda vähem lisandväärtust kui Soome.

Tabel 3. Eesti ja lähiriikide tööstussektori lisandväärtuse võrdlus.

EL liikmesriik	Lisandväärtus töötaja kohta 2015.a. (1000 eurot)	Lisandväärtus töötaja kohta 2016.a. (1000 eurot)	Lisandväärtus töötaja kohta 2017.a. (1000 eurot)
EL (28 liikmesriiki)	73,2	73,4	74,7
Taani	138,7	144,9	143,6
Rootsi	119,5	122,4	126,4
Saksamaa	87,8	92,2	94,3
Soome	101	103,4	109,7
Eesti	29,3	30,5	31,4
Läti	23,9	25	27,7
Leedu	32,8	32,4	35,2

Allikas: Eurostat

¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014DC0014&from=EN> (kättesaadav seisuga 12.03.2019)

Kõrgema lisandväärtuse saavutamine ehk töötajatele kõrgema palga maksimine, suurema kasumi teenimine ja kallimate ning keerukamate seadmete kasutamine eeldab ettevõtjalt ka uute ja senisest tehnoloogiliselt keerukamate toodete ja teenuste pakkumist. Uued tooted ja teenused vajavad omakorda sihipärast ja süsteemset toote- ja teenusearendust, mis on osa TA tegevustest. Sellest tulenevalt on etteaimatav, et nendel riikidel, kellel on kõrgemad TA investeeringud on samaaegselt kõrgem ka lisandväärtus.

Tabel 4. Eesti ja lähiriikide tööstussektori TA tegevuse investeeringute võrdlus.

EL liikmesriik	TA investeeringud 2015.a.	TA investeeringud 2016.a.	TA investeeringud 2017.a.
EL (28 liikmesriiki)	n\	n\	n\
Taani	1,1	1,16	n\
Rootsi	1,59	n\	n\
Saksamaa	1,71	1,69	n\
Soome	1,32	1,19	n\
Eesti	0,22	0,2	0,24
Läti	0,07	0,07	n\
Leedu	0,1	0,1	n\

Allikas: Eurostat

Määruse eelnõuga töötati välja tööstusettevõtja uue toote ja teenuse arendamise toetuskeem, mis võimaldab pakkuda rahalist tuge ja jagada ettevõtjate riske tootearendusega tegelemisel. Uute ja tehnoloogiliselt keerukamate toodete tootmise ja teenuste pakkumisega kasvab ettevõtja loodav lisandväärtus. Ettevõtjate kõrgem lisandväärtus aitab omakorda läbi suurema maksutulu kiiremini areneda ka Eesti riigi teistel sektoritel.

Eelnõuga sätestatakse, et toetus on Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 (edaspidi: *üldine grupierandi määrus*) alusel TA projektidele antav riigiabi. Sellest tulenevalt järgitakse toetuse andmisel üldise grupierandi määruses TA projektide toetamiseks ettenähtud tingimusi, sealhulgas toetusmäär, abikõlblikud tegevused ja abikõlblikud kulud. Lisaks sätestatakse riigiabist lähtuvad tingimused, millal määrust ei kohaldata. Siia hulka kuulub näiteks piirang, et toetust ei anta raskustes olevale ettevõtjale.

Eelnõu § 2 määratleb ära toetuse andmise eesmärgi ja tulemused.

Tööstusettevõtja, kes on eelnõu kohaselt toetuse saaja, on rahvusvahelistes väärtusahelates pigem, kas allhankena tootmisteenus pakkuja või lihtsamate toodete ja toote üksikdetailide tootja. Eesti tööstusettevõtja majanduslik edu sõltub ettevõtjatest, kelle lõpptoote tootmiseks nad oma tööd müüvad. Ettevõtjad, kes soovivad suuremat tulu teenida peavad rahvusvahelistes väärtusahelates oma kohta parandama ja hakkama tegelema suuremat teadmist, unikaalseid oskusi ja võimekusi vajavate tegevustega ning muutuma sealjuures väärtusahelaid juhtivateks ettevõtjateks. Väärtusahelaid juhtivad ettevõtjad on üldjuhul ettevõtjad, kellele kuulub lõpptoode. Teisisõnu ettevõtjad, kes on lõpptoote välja töötanud ja turule toonud ning juhivad tootmise- ja tarneahelaid. Need on ettevõtjad, kelle nime või kaubamärgiga seotult klient lõpptoodet tunneb ja hindab.

Toetuse andmise eesmärk on Eesti ettevõtjate uutest toodetest ja teenustest saadava rahvusvahelise müügitulu kasv.

Uue toote ja teenuse arendamine on kallihinnaline tegevus ja nõuab selleks vastavate teadmiste ja oskustega inimesi, seadmeid ja vahendeid. Lisaks kaasnevad uue toote ja teenuse arendamisega alati riskid, mistõttu puudub kindlus, et rahaliselt kulukad tegevused õnnestuvad ja majanduslikult ära tasuvad. Üks suurematest tootearendusega seotud riskidest on tehnoloogiline risk, et planeeritud toode või teenus ei valmi tehnoloogilistel põhjustel. Näiteks ei hakka arendatav toode või teenus kavandatud tehnoloogilisel platvormil tööle, valitud materjal või projekteeritud komponendid ei sobi toote töökeskkonda, kõiki soovitud funktsioone ei saa rakendada, vms. Kuna tootearendus on igakord uus ja eelnevatest erinev tegevus, siis lisaks tehnoloogilistele riskidele, kaasneb oht, et uus toode või teenus valmib kavandatud hiljem, arendustöö maksab rohkem, pole tootestatav ehk tootmisesse viidav. Võttes eelmainitud arvesse saab väita, et ettevõtjad tegelevad uute toodete ja teenuste arendamisega ebapiisavalt seetõttu, et ühelt poolt tootearendus on kallihinnaline ja palju ressursi nõudev tegevus. Teisalt on tootearendus tegevus, millel puudub kindlus, et tehtud investeeringud ära tasuvad.

Eeltoodust tulenevalt on toetus suunatud uute või oluliselt muudatud toodete ja teenuste väljatöötamisele ning toetuse andmise tulemusena arendatakse välja rahvusvaheliselt konkurentsivõimelised uued või oluliselt muudatud tooted ja teenused.

Siinkohal tuleb rõhutada, et Eestis kui väikese ja avatud majandusega riigis saavad ettevõtjad edukad olla üksnes siis kui nende tooted ja teenused on rahvusvaheliselt konkurentsivõimelised. Selleks et Eesti ettevõtja tooted ja teenused oleksid rahvusvaheliselt edukad ja teeniks müügitulu väljaspool Eestit, peavad nimetatud tooted ja teenused muu hulgas vastama klientide vajatustele, olema tehnoloogiliselt kaasaegsed, sobiva hinnaga.

Rakenduskavas toodud meetme väljundindikaatoritele, mille täitmisse panustavad ka teised prioriteetse suuna tegevused, sätestatakse antud eelnõu paragrahvis käesoleva määrusega toetatavate tegevuste elluviimisega saavutatavad väljundid koos sihttasemetega aastatel 2020 ja 2023.

Tabel 5. Toetuse väljundnäitajad

Väljundnäitaja	ühik	andmeallikas	mõõtmis-sagedus	sihttase 2020.a	sihttase 2023.a
• Abi saavate ettevõtete arv (kokku).	ettevõtja	rakendusüksus	kord aastas		60
• Toetatud ettevõtted, kes on tutvustanud turu jaoks uut toodet või teenust.	ettevõtja	rakendusüksus	kord aastas	0	15
• Toetatud ettevõtted, kes on tutvustanud ettevõtte jaoks uut toodet või teenust.	ettevõtja	rakendusüksus	kord aastas	0	25
• Erainvesteeringud kooskõlas riigi toetustega innovatsiooni või teadus-arendustegevuse ja	ettevõtja	rakendusüksus	kord aastas	-	20

alastele projektidele (mln €).					
-----------------------------------	--	--	--	--	--

Eelnõu § 3 nimetab meetme rakendusasutuse ja rakendusüksuse.

Määruse rakendusasutuse ülesandeid täidab ministeerium, kes juhib majanduskeskkonna arendamise rakenduskava elluviimist ning täidab struktuuritoetuse seaduses sätestatud rakendusasutuse ülesandeid, sealhulgas nõustab rakendusüksust ja tõlgendab määrust. Rakendusüksuse ülesandeid täidab rakendusüksus, kes korraldab toetuste taotlemist ning suhtleb toetuse saajatega. Rakendusasutus ja rakendusüksus määratakse vastavalt struktuuritoetuse seaduse § 10 lõikes 2 toodud tingimustele.

Eelnõu § 4 koondab määruses läbivalt kasutatavad terminid.

Terminid, mida eelnõus kasutatakse, on enamjaolt samad, mis on sätestatud struktuuritoetuse seaduses ning seega ei ole neid käesolevas määruses korratud. Eelnõus on lahti seletatud kuus terminit, mis on asjakohased ja vajalikud käesoleva määruse rakendamiseks.

Eelnõus lähtutakse riigiabi andmisel üldise grupierandi määruse põhimõtetest ja seetõttu vastab eelnõuga toetatav tootearendus üldise grupierandi määruses sõnastatud tootearenduse terminile, mida on kitsendatud. Võrreldes üldise grupierandi määrusega on välja jäetud protsessiarendamisega seotud arendustegevus, mida grupierandi mõistes loetakse samuti tootearenduseks. Tulenevalt eeltoodud kitsendusest on tootearendus kui termin eelnõus sõnastatud järgmiselt: tootearendus on uue või oluliselt muudetud toote või teenuse arendamine üldise grupierandi määruse mõistes. Lisaks tuleb meeles pidada, et tootearendus on tegevus, millel on tehnoloogiline risk, et arendustöö tehnoloogilistel põhjustel ebaõnnestub. Näiteks kuuluvad tootearenduse hulka uue või muudetud toote või teenuse prototüübi loomine, demonstreerimine, pilootkasutus, katsetamine ja valideerimine reaalsusele vastavas tööseisundi keskkonnas eesmärgil valmivat toodet või teenust tehniliselt täiustada.

Määruse toetusmäär sõltub ettevõtja suuruselt. Sellest tulenevalt defineeritakse eelnõus väike-, keskmise suurusega ettevõtja ja suurettevõtja mõisted, mis lähtuvad Euroopa Liidu kokkulepitud reeglitest. Täpsemad juhised ettevõtja suuruse määramiseks on toodud üldise grupierandi määruse lisas I. Toetuse taotlemisele eelneb rakendusüksuses eelnõustamise läbimine ja projektiplaani positiivse eelhinna saamine. Eelnõuga selgitatakse, et eelnõustamine on toetuse taotlemisele eelnev tegevus, kus rakendusüksus selgitab toetuse andmise aluseid, juhib tähelepanu kavandatava taotluse võimalikele tehnilistele ja sisulistele puudustele ning annab soovitusi ja teeb ettepanekuid nende kõrvaldamiseks. Lisaks sõnastatakse projektiplaani termin. Vastavalt eelnõus toodule on projektiplaani tootearenduse tegevuskava, mis sisaldab oodatavaid tulemusi, toote tootmisesse viimise või teenuse pakkumisega alustamise analüüsi, ekspordipotentsiaali analüüsi, turustamise ja ekspordiplaani, projektimeeskonna kirjeldust ning ettevõtte majandusnäitajate prognoosi.

Eelnõu §-ga 5 nähakse ette rakendusüksuse, taotleja ja toetuse saaja vaheline teabe edastamise viis. Taotleja ja toetuse saaja ning rakendusüksus vahetavad toetuse taotlemise ja kasutamisega seotud infot ning edastavad dokumente rakendusüksuse veebilehel asuva portaali- e-teeninduse kaudu.

Eelnõu §-s 6 sätestatakse vaide esitamise õigus ning vaideorgan.

Rakendusüksuse või -asutuse toimingu või otsuse peale võib esitada vaide vastavalt struktuuritoetuse seaduse §-le 51. Kui rakendusüksuse toimingu või otsuse peale esitatakse vaide, siis tuleb see esitada rakendusüksuse kaudu rakendusasutusele, kes selle lahendab. Vaidemenetlusega seotud teave, dokumendid ja vaideotsus edastatakse vaide esitajale elektrooniliselt. Vaideid lahendatakse tuginedes haldusmenetluse seadusele. Isik võib esitada halduskohtule kaebuse pärast vaidemenetluse läbimist.

2. peatükk

Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr

Peatükk sätestab määruse raames toetatava tegevuse, kulude abikõlblikkuse, projekti abikõlblikkuse perioodi, toetuse piirmäärad- ja summad ning nendega seotud tingimused.

Eelnõu § 7 nimetab toetava tegevuse.

Määruse raames toetatakse ettevõtja tootearenduse läbiviimist juhul, kui selle käigus arendatakse välja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline uus toode või teenus. Täites sellega määruse eesmärgi, aidata ettevõtjal kasvatada uutest toodetest ja teenustest saadavat rahvusvahelist müügitulu. Toetatav tootearendus peab panustama ka meetme tulemus- ja väljundnäitajatesse. Teisisõnu toetuse andmisega kasvavad erasektori TA tegevuse investeeringud, müügitulu uutest või oluliselt muudetud toodetest ja teenustest ning suureneb ettevõtjate arv, kes on tutvustanud nii ettevõtja enda kui ka turu jaoks uusi tooteid ja teenuseid.

Eelnõu § 8 määratleb määruse abikõlblikud kulud ja nendega seotud tingimused.

Abikõlblikud on põhitaotluse rahuldamise otsusega kinnitatud tegevuste elluviimiseks vajalikud kulud, mis vastavad Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014. a määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ühendmäärus*) §-s 2 ning määruses sätestatud tingimustele. Lisaks sätestab eelnõu perioodi, mille jooksul toetuse kulud loetakse abikõlblikuks. Vastavalt eeltoodule peab abikõlblik kulu olema tasutud projekti abikõlblikkuse perioodil või 45 kalendripäeva jooksul pärast projekti abikõlblikkuse perioodi, kuid mitte hiljem kui 31. augustil 2023. a. Kõik abikõlblikud kulud peavad olema põhjendatud ja taotluses kirjeldatud. Abikõlblike kulude tõendamisel juhindutakse ühendmääruse § 2 lõikest 4.

Abikõlblikud kulud on järgmised §-s 7 toodud tootearenduse elluviimiseks vajalikud kulud:

- 1) töötasu ning sellega seotud seadustest tulenevad maksud ja maksed. See hõlmab teadlasi, insenere, tehnolooge, projekteerijaid, tehnikuid ja muud abikoosseisu sellises ulatuses, mil nad tegelevad konkreetse tootearenduse projektiga.
- 2) vahendite ja seadmete kulud sel määral ja sellise ajavahemiku jooksul, mil neid kasutatakse tootearenduse projekti jaoks.
- 3) toetuse taotlejast sõltumatult isikult turutingimustel ostetud või litsentsitud lepinguliste teadusuuringute, teadmiste, informatsiooni hankimise, nõustamisteenuste ja intellektuaalomandi omandamise kulud ning projekteerimise ja insenertehniliste lahenduste väljatöötamise, prototüübi valmistamisega seotud kulud ning vajalike katsete ja testiga seotud kulud.
- 4) materjali ja tarvikute kulud, mis on otseselt kantud projekti tõttu. Siia kuuluvad näiteks prototüübi valmistamiseks vajalikud tarvikud ja toormaterjal, uue toote vastavuse katsetamisega seotud materjali kulud.

Täiendavalt sätestab eelnõu, et kui vahendeid ja seadmeid ei kasutata projektis kogu nende kasutusea vältel, on seadmete kasutamise kulu arvestuse aluseks toetuse saaja raamatupidamise sise-eeskirjas sätestatud amortisatsiooniarvestus või rendileandjaga kokkulepitud rendisumma, mis vastab projekti kestusele ja mis arvutatakse üldiselt aktsepteeritava raamatupidamistava kohaselt.

Eelnõuga sätestatakse, et kuludokumendi abikõlblike kulude summa peab olema ilma käibemaksuta vähemalt 50 eurot. Rakendusüksuse pikaajaline kogemus TA projektide toetuse menetlejana näitab, et TA toetuse kuludokumentide summad on suuremad kui näiteks koolitus- ja nõustamitoetuse puhul. See lähtub toetatavate kulude liigist, näiteks ei toetata TA projektide elluviimisel transpordi kulusid. Ettevõtjatel on TA tegevuste elluviimisel majanduslikult otstarbekas kasutada teenuste pakkujatena ja kauba tarnijatena ettevõtjaid, kes suudavad tarnida õigeaegselt suuremaid koguseid, pakkuda erinevat sortimenti ja tagada soovitud kvaliteet, et kindlustada tootearenduse projekti õnnestumine.

Eelnõuga on sätestatud piirang, et abikõlblike kulude hulka ei arvata tehinguid tulumaksuseaduse § 8 tähenduses seotud isikutega. Näiteks ei saa projekti ellu viiv ettevõtja osta seotud isikutelt sisse uuringuid ja nõustamisteenust.

Eraldi on eelnõus välja toodud, et kõik toetusest hüvitatavad kulud peavad olema abikõlblikud, projektiga otseselt seotud, projekti elluviimiseks vajalikud ning põhjendatud ja läbipaistvad.

Kõik kulud peavad olema tasutud pangaülekandega. Pangaülekandega tasutud kulude tõestamine ja kontroll on käepärasem ja lihtsam nii toetuse saajale kui ka toetuse menetlejatele, sealhulgas audiitoritele. Lisaks väheneb mittesularahaga arveldamisel ka toetuse väärkasutamise risk.

Eelnõu §-s 9 määratakse projekti abikõlblikkuse periood.

Projekti abikõlblikkuse periood on taotluse rahuldamise otsuses määratud ajavahemik, millal projekti tegevused algavad ja lõppevad. Projekti abikõlblikkuse periood algab taotluse esitamise päeval või mõnel hilisemal kuupäeval, mis on sätestatud taotluse rahuldamise otsuses, tingimusel et projekti tegevused lõpetatakse hiljemalt 31. augustil 2023. a. Taotleja ei tohi projekti tegevusi alustada ega võtta projektiga siduvaid kohustusi enne taotluse esitamist rakendusüksusele. Nimetatud piirang lähtub riigiabi reeglitest, mis näevad ette, et toetuse andmisega peab kaasnema ergutav mõju, mille tulemusel viiakse läbi tegevusi määral, mida ilma toetuseta teha ei suudeta. Juhul kui tegevusi on eelnevalt alustatud, siis suure tõenäosusega ergutav mõju puudub ja tegevused viidaks ellu ilma toetuseta samaväärselt toetuse saamisega.

Projekti abikõlblikkuse periood on maksimaalselt 36 kuud ja seda võib pikendada 6 kuu võrra juhul, kui selleks on vajadus ja sellega kaasneb kindlus, et projekti eesmärgid saavutatakse. Projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamise kordade arvu määrus ette ei näe. Projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamisel peavad tegevused olema samuti ellu viidud hiljemalt 31. augustiks 2023.a.

Eelnõu § 10 toob välja toetuse piirsummad- ja määrad.

Toetuse maksimaalne summa ühe projekti kohta on 500 000 eurot.

Toetuse miniaalne summa ühe projekti kohta on 20 000 eurot.

Toetuse osakaal projekti maksumusest sõltub sellest, kas vastavalt grupierandi määruse I lisas toodud tingimusele kuulub toetust taotlev ettevõtja väike-, keskmise suurusega ettevõtja- või suurettevõtjate sekka.

Toetuse osakaalud on:

- 1) väikeettevõtjatel 45% projekti abikõlblikest kuludest;
- 2) keskmise suurusega ettevõtjatel 35% projekti abikõlblikest kuludest;
- 3) suurettevõtjal 25% projekti abikõlblikest kuludest.

Projekti elluviimisel tekkivad kulud, mida toetusest ei hüvitata, kannab toetuse saaja. Projekti omafinantseering on toetuse saaja panus projekti nii abikõlblike kui ka mitteabikõlblike kulude katteks. Samas määruse mõistes loetakse toetuse saaja projekti omafinantseeringuks toetuse saaja panust ainult projekti abikõlblike kulude katteks määras, mida toetusest ei hüvitata.

3. peatükk

Toetuse taotlemine ning nõuded taotlejale ja taotlusele.

Peatükis kirjeldatakse kuidas toimub toetuse taotlemine ja millistele nõuetele peab vastama taotleja. Samuti on peatükis ära toodud nõuded taotlusele ning taotleja kohustused.

Eelnõu § 11 toob välja toetuse taotlemise tingimused.

Toetuse taotlemine toimub jooksvalt avatud taotlemisena. Rakendusüksus teavitab oma veebilehe kaudu taotluste vastuvõtmise alustamisest, lõpetamisest, peatamisest ja toetusmeetme eelarvet puudutavatest küsimusimustest.

Toetuse taotluse esitamisele eelneb rakendusüksuse eelnõustamine. Eelnõustamise käigus selgitab rakendusüksuse kliendihaldur toetuse andmise aluseid, juhib tähelepanu kavandatava taotluse võimalikele tehnilistele ja sisulistele puudustele ning annab soovitusi ja teeb ettepanekuid nende kõrvaldamiseks. Eelnõustamine aitab taotlejal taotlust ja sellega seotud projekti paremini ettevalmistada ja seeläbi tagab sujuvama ja edukama projekti elluviimise ning eesmärkide saavutamise. Eelnõustamise tulemusel annab rakendusüksus projektiplaani positiivse eelhinna. Eelhinna samas ei taga taotluse rahuldamise otsust ja seega projektile rahastuse saamist. Enne kui eelnõustamise käigus pole projekile positiivset eelhinna antud, ei saa ka alustada toetuse taotlemist.

Eelnõu §-s 12 sätestatakse nõuded taotlejale.

Toetuse taotleja on tööstusettevõtjast Eesti äriühing, kelle põhitegevusala on, kas mäetööstus (EMTAK 2008 jagu B); töötlev tööstus (EMTAK 2008 jagu C), välja arvatud tubakatoodete tootmine (EMTAK 2008 jagu C 12); elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine (EMTAK 2008 jagu D) või veevarustus, kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus (EMTAK 2008 jagu E).

Teine tingimus, millele taotleja peab vastama, on nõue, et taotleja või temaga valitseva mõju kaudu seotud ettevõtja viimase kahe majandusaasta keskmine põhitegevusala müügitulu majandusaasta aruannete kohaselt on iga majandusaasta kohta vähemalt 200 000 eurot majandusaasta kohta.

Tootearendus ja sellele järgnev toote tootmisse viimine ja turundamine ning müük on väga ressursimahukad tegevused. Kuna eelnõu eesmärk on uutest toodetest ja teenustest müügitulu teenimine, siis ettevõtjal peab lisaks arendustöö läbiviimise võimekusele suutma ka arendustöö tulemusi ärioliselt rakendada. Teisisõnu peab ettevõtjal olema nii ressursi kui ka oskusi, mõlemat neist saab garanteerida ettevõtja eelneva tegevusega. Konkurentsiseaduse §-s 2 toodud on valitsev mõju ühe või mitme ettevõtja poolt ühiselt või ühe või mitme füüsilise isiku poolt ühiselt teise ettevõtja aktsiate või osade omamise kaudu, tehingu või põhikirja alusel või muul viisil otseselt või kaudselt mõjutada teist ettevõtjat.

Alustavale ja start-up ettevõtjale on Eestis välja töötatud eraldiseisev toetuspakett.

Lisaks sätestatakse üldised nõuded, näiteks ei tohi taotleja või tema valitsevat mõju omava isiku suhtes olla algatatud sundlõpetamis-, likvideerimis- ega pankrotimenetlust. Juhul kui taotleja on rakendusüksuselt varem saanud toetust, mis on kuulunud tagasimaksmisele, peavad tagasimaksed olema taotluse esitamise hetkeks tehtud nõutud summas.

Eelnõu §-s 13 nimetatakse nõuded taotlusele.

Üks oluline suund, mida toetuse taotlemisel soovitakse rakendada on ettevõtja ja rakendusüksuse bürokraatia vähendamine. Püütakse lähtuda põhimõttest, et andmed ja teave, mis on olemas või avalikult kättesaadav, seda teistkordselt ei küsita.

Lisaks „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse taotlemise ja taotluste menetlemise nõuded ja tingimused toetuse andmise tingimuste määruse kehtestamiseks“ (edaspidi *taotluste menetlemise määrus*) § 4 lõikes 2 sätestatud kinnitustele peab taotlus sisaldama taotleja ja projekti andmeid, sealhulgas eesmärgi ja oodatavaid tulemusi, kinnitust enda vastavuse kohta §-s 11 sätestatud nõuetele ning teavet, kui taotleja on projektile või projekti osale tegevustele taotlenud toetust samal ajal mitmest meetmest või muudest riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest ja rakendusüksuse positiivse eelhinnangu saanud projektiplaani. Projektiplaani on tootearenduse tegevuskava, mis sisaldab oodatavaid tulemusi, turustamise plaani, ekspordipotentsiaali analüüsi ja ekspordiplaani, projektimeeskonna kirjeldust ning ettevõtte majandusnäitajate prognoosi. Projektiplaanile annab rakendusüksus eelnõustamise käigus hinnangu ja taotleja saab enne taotluse esitamist oma planeeritud tegevusi ja oodatavaid tulemusi täpsustada ja muuta. See omakorda tagab sujuvama toetuse taotlemise ja hilisema projekti elluviimise.

4. peatükk

Taotluse menetlemine.

Peatükis kirjeldatakse taotluste menetlemist ning taotluste valikukriteeriume ja hindamise korda.

Eelnõu § 14 ja 15 kirjeldavad taotluse menetlemist.

Taotluse menetlemine koosneb taotluse esitamisest, selgituste ja lisateabe küsimisest, taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollist ja nõuetele vastavaks või mittevastavaks tunnistamisest, projektide hindamisest, hinnangu andmisest riigiabi reeglitega kokkusobivuse osas, taotluse rahuldamisest või rahuldamata jätmisest.

Taotluse menetlemise tähtaeg on 30 tööpäeva alates taotluse rakendusüksuses registreerimisest. Põhjendatud juhtudel võib rakendusüksuse seda tähtaega 10 tööpäeva võrra pikendada.

Eelnõu paragrahvides sätestatakse taotluse menetlusprotsessi käigus rakendusüksuse läbiviidavad tegevused ja tähtajad ning nendega kaasnevad tingimused, näiteks tähtaegade pikendamisel.

Eelnõu §-s 15 sätestatakse, millistel tingimustel tunnistatakse nõuetele vastavaks taotleja ja taotlus.

Eelnõu § 16 sätestab projektide valikukriteeriumid ja -korra.

Rakendusüksuse poolt nõuetele vastavaks tunnistatud taotlusi hinnatakse. Taotlusi hinnatakse skaalal 0–4. Taotluse hindamisel antud koondhinne moodustub hindamiskriteeriumide hinnete kaalutud keskmisest hindest. Taotluste hindamiseks moodustab rakendusüksus hindamiskomisjoni. Hindamiskomisjoni koosseis kooskõlastatakse eelnevalt rakendusüksusega. Rakendusüksus võib projektride hindamisse kaasta ka valdkondlikke eksperte, kes näiteks oskavad anda hinnangu arendatava toote või teenuse tehnoloogilistele aspektidele.

Projektide hindamiseks töötab rakendusüksus välja hindamisprotsessi kirjeldava valikumetoodika. Valikumetoodika kooskõlastakse rakendusüksusega. Nii valikumetoodika kui ka hindamiskomisjoni liikmed on leitavad rakendusüksuse veebilehelt.

Projekte hinnatakse järgmiste hindamiskriteeriumitega:

- 1) Projekti mõju meetme eesmärkide ja tulemuste saavutamisele (50% koondhindest), milles hinnatakse projekti panust meetme eesmärkide ja tulemuste täitmisel ja projekti mõju ettevõtja majandustulemustele, muu hulgas hinnatakse, kas arendatav toode või teenus on uuenduslik ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline, tehnoloogiliselt teostatav ja ettevõtja suudab tema abil oma rahvusvahelist müügitulu kasvatada ja seeläbi ka majandustulemusi parandada.
- 2) Projekti kvaliteet (20% koondhindest), milles hinnatakse projekti realistlikkust, selgust, sealhulgas tegevuste põhjendatust ja omavahelist seotust ning tulemuste mõõdetavust.
- 3) Taotleja võimekus projekti ellu viia (30% koondhindest), milles hinnatakse taotleja ja tema sisseostetud teenuste pakkujate tootearenduse alast ja finantsvõimekust ning riskide juhtimise oskust.

Eelnõu §-des 17 ja 18 nähakse ette taotluse rahuldamise ja mitterahuldamise ning taotluse osalise või kõrvaltingimustega rahuldamise kord.

Taotluse rahuldamata jätmise korral teeb rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse. Taotlus rahuldatakse kas täielikult, osaliselt või kõrvaltingimusega.

Taotluse rahuldamiseks sätestab eelnõu järgmised nõuded:

- 1) taotlus on hindamisel saanud koondhindeks vähemalt 2,50;
- 2) taotlust on igas hindamiskriteeriumis hinnatud vähemalt hindega 2,00.

Rakendusüksus rahuldab kõik nõuetele vastavaks tunnistatud taotlused.

Rakendusüksus võib taotluse ka osaliselt rahuldada. Määruse § 18 sätestab taotluse osalise rahastamise korra. Tuleb eraldi välja tuua, et taotlus rahuldatakse osaliselt ainult neil juhtudel kui projekti eesmärk on saavutatav ka vähendatud eelarve ja väiksema hulga tegevustega. Lisaks peab taotleja nõustuma rakendusüksuse ettepanekuga taotletud toetuse summa vähendamiseks või projektis kavandatud tegevuste muutmisega.

Rakendusüksus võib kooskõlas taotluste menetlemise määruse § 9 lõikes 1 toodud tingimustega rahuldada taotluse osaliselt juhul, kui omafinantseeringu tagamine ei ole taotluses esitatud eelarve mahus võimalik.

Rakendusüksusel on õigus rahuldada taotlus ka kõrvaltingimustega. Siinkohal on oluline rõhutada, et tingimusliku taotluse rahuldamise otsuse põhjal ei teki toetuse saajal õigust toetuse väljamaksetele. Õigus toetusega seotud maksetele, tekib toetuse saajal alles pärast seda, kui rakendusüksus lisab taotluse rahuldamise otsuse juurde info, mis kinnitab kõrvaltingimuse täitmist. See omakorda tähendab seda, et taotleja on selle teabe eelnevalt rakendusüksusele kokku lepitud vormis esitanud.

Eelnõu § 19 sätestab taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamise korra.

Taotluse rahuldamise otsust võib muuta nii rakendusüksuse kui ka toetuse saaja algatusel. Taotluse rahuldamise otsust muudetakse taotluste menetlemise määruse §-s 10 sätestatud tingimustel ja korras. Näiteks on toetuse saaja kohustatud viivitamatult abikõlblikkuse perioodi kestel taotlema rakendusüksuselt taotluse rahuldamise otsuse muutmist juhul, kui toetuse saaja soovib muuta projektis ettenähtud alamtegevusi või -eesmärke või kui toetuse saaja soovib pikendada projekti abikõlblikkuse perioodi vastavalt käesoleva määruse § 9 lõikele 5.

Välja arvatud kirjeldatud juhud ja taotluse menetlemise määruse § 10 lõikes 2 toodud juhud, on toetuse saajal õigus projektis muudatusi teha. Samas peab toetuse saaja rakendusüksust nimetatud muudatuste tegemisest teavitama ja seda vähemalt ühe kuu jooksul enne vastava muudatuse tegemist. Nii taotluse rahuldamise otsuse muutmisel kui ka kõikide teiste muudatuste tegemisel, peavad kõik muudatused olema kooskõlas riigiabi tingimustega.

Taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsustab rakendusüksus 20 tööpäeva jooksul pärast vastavasisulise taotluse saamist.

Rakendusüksusel on õigus taotluse rahuldamise otsus tunnistada täielikult või osaliselt kehtetuks, kui esineb vähemalt üks struktuuritoetuse seaduse § 22 lõikes 3 ja § 47 lõikes 3 sätestatud alus või kui toetuse saaja ei täida taotluse rahuldamise otsuses või õigusaktides sätestatud või ei kasuta toetust ettenähtud tingimustel või ei ole projekti tegevusi võimalik lõpetada 2023. a 31. augustiks.

5. peatükk

Aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused

Eelnõu 5. peatükis kirjeldatakse, kuidas toimub toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamine ning millised on toetuse maksmise tingimused.

Eelnõu § 20 sätestab toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise tingimused.

Eelnõu alusel esitab toetuse saaja kolme tüüpi aruandeid:

- 1) vahearuanne – toetuse elluviimise aruandeperioodi tegevusaruanne, kus ettevõtja kirjeldab aruandeperioodil toimunud tegevusi, hindab projekti tegevuste edukust ja saavutatud eesmäärke;
- 2) lõpparuanne – toetuse elluviimise terviklik tegevusaruanne, kus ettevõtja kirjeldab kogu projekti tegevusi, hindab projekti tegevuste edukust ja saavutatud eesmäärke;
- 3) järelaruanne – projekti tulemuste ja mõju aruanne, kus ettevõtja esitab teavet uue toote või teenuse müügikäibe ja ekspordi kohta ning annab hinnangu projekti tulemuste kasutuselevõtu kohta.

Aruandeperioodi pikkus ning aruannete esitamise tähtpäevad sätestatakse taotluse rahuldamise otsuses. Vahearandeperioodi kestus on minimaalselt kuus kuud.

Toetuse saaja esitab vahe- ja lõpparuanded rakendusüksusele taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tähtajaks.

Kui tekib vastav vajadus, siis võib rakendusüksus vahe- ja lõpparuande hindamiseks kaasata eksperte.

Järelaruannetega hinnatakse toetuse mõju pärast projekti lõpemist. Sellest tulenevalt koostab rakendusüksus vastava küsimustiku või aruandevormi. Järelaruannetega ei hinnata tootearenduse projekti läbiviimist ja sellega seotud eesmärkide, sealhulgas tehniliste ja tehnoloogiliste eesmärkide saavutamist ning ühtlasi ei tehta toetuse väljamakseid.

Eelnõu § 21 sätestab toetuse maksmise tingimused.

Toetuse maksmine koosneb rakendusüksusele maksetaotluse esitamisest, maksetaotluse menetlemisest ja toetuse maksmisest.

Toetuse maksed tehakse vastavalt ühendmääruse §-dele 11 kuni 14 ja taotluse rahuldamise otsuses toodud tingimustele. Toetuse teostatakse tegelike kulude alusel ja pärast projekti tegevuste elluviimist, abikõlbliku kulu tekkimist ja maksmist ning rakendusüksuse vastava aruandeperioodi vahe- või lõpparuande kinnitamist. See tähendab, et rakendusüksus maksab toetuse välja tingimusel, et abikõlblik kulu on tekkinud ehk tegevus on ellu viidud ja tekkinud kulud on ära makstud. Teisisõnu antud eelnõu alusel ei teostata toetuse väljamakseid ettemaksetena ja osaliselt tasutud kuludokumentide alusel.

Toetuse saaja esitab maksetaotluse e-teeninduse kaudu ja tehes seda taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tähtaegadel. Maksetaotlust saab esitada maksimaalselt üks kord poolaastas.

Eelnõuga nähakse ette toetuse saaja poolt erinevate väljamaksete tegemisel esitatavad dokumendid, toetuse saaja ja rakendusüksuse poolt maksete tegemisele eelnevad tegevused ja tähtajad.

Rakendusüksusel on õigus maksetaotluste menetlemine osaliselt või täielikult peatada. Juhul kui peatamise tinginud puudus on võimalik teatud ajaks kõrvaldada, siis määratakse selleks tähtaeg. Puuduse tähtaegsel täitmisel loeb rakendusüksus maksetaotluse puudusteta esitatatuks ja teeb väljamakse.

6. peatükk

Toetuse saaja ning rakendusüksuse õigused ja kohustused

Peatükis kirjeldatakse toetuse saaja õigusi ja kohustusi, rakendusüksuse õigusi ja kohustusi ning sätestatakse finantskorrektsioonide tegemise alused.

Eelnõu § 22 sätestab struktuuritoetuse seadusest tulenevad toetuse saaja õigused ja kohustused.

Lisaks struktuuritoetuse seadusest tulenevatele kohustustele peab ettevõtja näiteks tagama projekti juhtimise ja selle eduka elluviimise taotluse rahuldamise otsuses fikseeritud tähtaegade ja tingimuste kohaselt. Teise olulise punktina saab välja tuua toetuse saaja, kes ei pea järgima riigihanke seadust, kohustust esitada maksetaotlusega lähteülesanne ja vähemalt kolm võrreldavat hinnapakkumist üksteisest sõltumatult pakkujalt kõigi üheliigiliste kulutuste puhul, mille maksumus ilma käibemaksuta on vähemalt 5 000 eurot. Juhul kui kolme sõltumatut hinnapakkumist ei ole võimalik esitada või kui odavaimat pakkumist ei valita, tuleb taotlusele lisada sellekohane põhjendus.

Toetuse saajal on õigus saada rakendusüksuselt informatsiooni ja nõuandeid, mis on seotud õigusaktides sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustuste täitmisega. Juhul kui toetuse saajal tekib kahtlus, et ta pole nõuetest ja määrusega sätestatud tingimustest õigesti aru saanud, siis edaspidiste ebakõlade ja võimalikke rikkumiste vältimiseks, peab toetuse saaja konsulteerima rakendusüksusega. Rakendusüksus võib vajadusel pöörduda määruse tõlgendamiseks rakendusasutuse poole. Lisaks on toetuse saajal õigus oma seisukohtade esitamiseks. See õigus loob toetuse saajale võimaluse enne otsuse tegemist oma tegevusi ja tegevuste taustategureid selgitada ja põhjendada. Vastavalt eeltoodule on toetuse saajal õigus esitada oma seisukohad enne:

- 1) ettekirjutuse tegemist;
- 2) taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamist või muutmist, välja arvatud juhul, kui toetuse saaja taotlus rahuldatakse täielikult;
- 3) finantskorrektsiooni otsuse tegemist.

Eelnõu § 23 toob välja rakendusüksuse õigused ja kohustused.

Rakendusüksuse kohustustest tuleb eraldi ära mainida järgmisi kohustusi:

- 1) teavitama toetuse saajat projekti puudutavad otsustest kahe tööpäeva jooksul alates otsuse vastuvõtmisest;
- 2) säilitama riigiabi ja vähese tähtsusega abi andmisega seotud andmed koos vajaliku teabe ja lisadokumentidega kümne aasta jooksul alates viimase üksikabi andmise kuupäevast;
- 3) läbi vaatama ja kinnitama projekti aruanded hiljemalt 30 tööpäeva jooksul alates nende laekumisest ning esitama need struktuuritoetuse registrisse.

Rakendusüksusel on muu hulgas õigus teostada kuludokumentide ja projekti tegevuste elluviimise kontrolli toetuse saaja juures, lõpetada toetuse väljamaksmine ning nõuda toetuse osalist või täielikku tagastamist, kui toetuse saaja rikub struktuuritoetuse seaduse, selle alusel antud määrustes või käesolevas määruses sätestatud tingimusi või kaldub muul viisil kõrvale taotluses või taotluse rahuldamise otsuses sätestatust.

Eelnõu § 24 kohaselt kohaldatakse finantskorrektsioone vastavalt struktuuritoetuse seaduse §-des 45–47 ning ühendmäärusele §-des 21–23 sätestatule.

Eelnõu mõistes on finantskorrektsioon toetuse andmise üksikotsuses – toetuse taotluse rahuldamise otsuses, käskkirjas, rahastamisvahendi rakendamislepingus või ühises tegevuskavas – nimetatud toetuse vähendamine või tühistamine. Vähendatav summa saadakse toetuse andmise üksikotsuses märgitud toetuse protsendi alusel.

3. Eelnõu vastavus EL õigusele

Eelnõu aluseks on struktuuritoetuse seadus ja selle alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrused.

Eelnõu on kooskõlas järgmiste Euroopa Liidu määrustega:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006. (ELT L 347, 20.12.2013);
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1301/2013, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgiga seonduvaid erisätteid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006 (ELT L 347, 20.12.2013);
- 3) Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.6.2014, lk 1—78, muudetud komisjoni määrusega (EL) 2017/1084 (ELT L 156, 20.06.2017, lk 1–18)).

4. Määruse mõjud

Määrusel puudub otsene mõju Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 46 lg 1 punktides 1, 2, 6 ja 7 sätestatule. Määruse aitab Eesti ettevõtjatel välja arendada uusi tooteid ja teenuseid ja seeläbi tõusta väärtusahelas ja saavutada paremaid majandustulemusi. Otseselt aitab eelnõu ettevõtjatel suurendada uutest toodetest ja teenustest teenitavat rahvusvahelist müügitulu, mis omakorda suurendab maksulaekumisi ja seega Eesti ühiskonna üldist heaolu ja elatustaset. Eelnevat arvesse võttes on määrusel otsene mõju majandusele.

Eelnõu sihtrühm on tööstusettevõtjad. Tööstusettevõtjate tegevusega kaasneb alati teatud määral mõju keskkonnale. Arendades välja tehnoloogiliselt uusi tooteid ja teenuseid kaasneb sellega ka vajadus uuendada oma tootmisprotsesse ja –seadmeid. Uued tootmisprotsessid ja nendeks kasutatavad seadmed on üldjuhul väiksema keskkonnakoormusega kui eelnevate põlvkondade omad. Ühtlasi saab uute toodete ja teenuste arendamisel vajadusel rakendada ringmajanduse põhimõtteid, mille eesmärk on toodete ja nende materjali taaskasutus. Lisaks on määrusel positiivne mõju ka ressusside parema väärindamise kaudu. Seega on eelnõul otsene mõju looduskeskkonnale.

Eelnõu ei ole otseselt suunatud regionaalsete erinevuste vähendamisele. Samas need toetuse saajad, kes asuvad väljaspool Harju- ja Tartumaad ja kes tänu toetusele arendavad välja uusi tooteid ja teenuseid, olles sellega majanduslikud edukad, aitavad kaasa ka regionaalsele arengule.

5. Määruse mõju läbivate teemadele

1) Keskkonnahoid ja kliima. Mõju – positiivne. Määruse alusel antava toetuse toel arendatakse välja uued tooted ja teenused, mis tänu uutele turu- ja keskkonnanõuetele on võrreldes eelneva põlvkonna toodete ja teenustega ressursisäästlikumad ja nende utiliseerimisega kaasneb väiksem jäätmete kogus. Uute toodete tootmisega kaasneb vajadus kasutada uusi ja uuendatud tootmisprotsesse ja –seadmeid. Ka nimetatud protsessidele ja seadmetele kehtivad kõrgemad

keskkonnanõuded. Seega on eelnõul läbi väiksema jääkide tekke, suurema ressursisäästu ning vähem saastava tootmise otsene mõju keskkonnale ja kliimale.

2) Võrdsed võimalused. Mõju – neutraalne. Eelnõu tingimuste kohaselt on toetuse taotlemine avatud kõigile tööstussektori ettevõtjatele, kes vastavad eelnõu tingimustele olenemata nendes töötavate füüsiliste isikute soost, vanusest, erivajadusest vms tingimusest. Sama kehtib füüsiliste isikute kohta, kellelt toetuse saaja võib teenuseid sisse osta. Kui taotletava projekti eesmärk on keskenduda uute toodete, teenuste arendamisele võrdsete võimaluste tagamise valdkonnas ning projekt vastab määruses sätestatud tingimustele ning kuulub rahuldamisele, panustab projekt ka antud läbivasse teemasse.

3) Infoühiskond. Mõju – neutraalne. Uute toodete ja teenuste väljaarendamisega kaasneb vajadus rakendada nende tootmiseks ja tooraine ning lõpptoodete tarnimiseks sobivaid digilahendusi. Nimetatud lahenduste kasutuselevõtt aitab kaasa IKT sektori arengule.

4) Regionaalareng. Mõju – neutraalne. Määruse tingimustega on toetuse taotlemine avatud kõigile tööstusettevõtjatele olenemata regionaalsest paiknemisest. Väljaspool Harju- ja Tartumaad toetatud projektid omavad otsesest mõju regionaalarengule. Samas pole eelnõu ellu kutsutud eestiseste regionaalsete erisuste vähendamiseks, vaid Eesti ettevõtjate rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmiseks.

5) Riigivalitsemine. Mõju – neutraalne. Toetusega ei suurene avaliku sektori püsikulud. Toetatakse jätkusuutlikke ettevõtteid, kes suudavad ennast majandada iseseisvalt ilma täiendava avaliku sektori toetuseta.

6. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse raames antavate toetuste eelarveks on kavandatud kuni 20 000 000 eurot. Kohustusliku omafinantseeringu tagavad toetuse saajad. Toetuse andmise administreerimisega ja eelnõu rakendamisega seotud kulutused kaetakse tehnilise abi vahenditest. Määruse rakendamisega ei kaasne otseseid kulusid riigieelarvele samuti ei kaasne määruse rakendamisega tulusid.

7. Määruse jõustumine

Eelnõu jõustub üldises korras, st kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

8. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu kooskõlastati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Riigi Tugiteenuste Keskus ja Rahandusministeerium kooskõlastasid eelnõu märkustega. Märkustega arvestamise tabel on seletuskirja lisas. Lisaks kooskõlastati eelnõu Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 prioriteetsete suundade 4 ja 5 majanduse valdkondliku komisjoniga.

KOOSKÖLASTAMISEL ESITATUD MÄRKUSTEGA ARVESTAMISE TABEL

Ettepanek/märkus	Esitaja	Arvestatud /mittearvestatud põhjendus
<p>1. Eelnõu § 8 lõikega 8 kohaselt ei pea osaliselt projektiga seotud kulud olema tasutud pangaülekandega. Seletuskirjas selgitate, et peate silmas amortiseeritavat vara. Leiame, et eelnõu § 8 lõigetes 4 ja 8 on seega ekslikult peetud abikõlblikuks amortisatsioonikulud, mis ei ole abikõblikud Ühendmääruse § 4 punkti 4 kohaselt. Silmas ei ole peetud amortiseerimismetoodikat, mille abil on võimalik projektiga seotud ulatust määrata. Kui on mõeldud metoodikat, siis tuleb see selgelt nii ka sõnastada. Ühendmääruse ja eelnõu § 21 lg 4 p 1 (väljamakse eeldused) kohaselt peavad kõik projektiga, sh osaliselt, seotud kulud olema tekkinud ja makstud projekti abikõblikkuse perioodil, seega ei ole põhjust võimaldada osaliselt projektiga seotud kulude tasumise tõendamise puhul teha erisust, et need ei pea olema pangaülekandega tasutud. Palume eelnõu § 8</p>	<p>Riigi Tugiteenuste Keskus</p>	<p>Arvestatud. Määruses § 8 lõigete 4 ja 8 sõnastus muudetud.</p>

<p>lõike 8 teine lauseosa välja jätta ja vastavalt muuta seletuskirja.</p>		
<p>2. Eelnõu 9 lõike 1 kohaselt reguleeritakse meetme abikõlblikkuse perioodi. Tegelikult tuleb reguleerida selle eelnõu alusel antavate projektide abikõlblikkuse perioodi vastavalt STS14_20 § 14 punktile 6. Abikõlblikkuse periood alates 2014. a 1. jaanuarist tagasiulatuvalt ei ole kuidagi sobilik ega vajalik, sest toetust antakse riigiabina, kus projekti abikõlblikkuse periood ei saa alata enne taotluse esitamist. Tegemist on uue eelnõuga, seega paluma nimetada abikõlblikkuse aja alguseks kavandatava esimese taotlusvooruga algusaeg.</p>	<p>Riigi Tugiteenuste Keskus</p>	<p>Arvestatud. Juhime tähelepanu, struktuuritoetuse seaduse § 14 punkt 6 näeb ette, et toetuse andmise tingimuste määrusega sätestatakse meetme või meetme tegevuse abikõlblikkuse periood, millesse peab jääma projekti abikõlblikkuse periood. Selline sõnastus on segaduskülvav, sest VV valitsuse poolt kinnitatud meetmete nimekirja alusel kuulub käesolev määrusega antav toetus meetme "Ettevõtja arenguplaani toetusmeede ettevõtete arendus- ja eksporditegevustele kaasaitamiseks ning juhtimisvõimekuse tõstmiseks" meetme tegevuse "Arenguvajaduste välja selgitamine ja ettevõtete arendustegevused" alla. Nimetatud sätte alusel tuleks määruses kehtestada viimati nimetatud meetme või meetme tegevuse abikõlblikkuse periood, mille sisse peaks omakorda mahtuma toetatava projekti abikõlblikkuse periood.</p>
<p>3. Eelnõu § 16 lõikes 1 kohaselt on rakendusüksusel õigus moodustada taotluste hindamiseks hindamiskomisjon, mis hõlmab endas ka õigust seda mitte teha. Kuna rakendusüksusel on</p>	<p>Riigi Tugiteenuste Keskus</p>	<p>Arvestatud.</p>

<p>kohustus hinnata projekte, siis ilmselgelt peab olema hindamiskomisjoni või selle liikmete määramine sõnastatud kohustusena. Samuti määratakse hindajad nimeliselt, seega moodustub määratletud inimestest hindamiskomisjon. Eelnõust ei selgu kuidas ja millisel juhul võiks toimuda hindamine ilma hindamiskomisjonita.</p>		
<p>4. Juhime tähelepanu, et Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (edaspidi EAS) viib hetkel ellu riigieelarvest rahastatavat „Toetus ettevõtja tootearenduseks“, mille sihtgrupp ja toetuse andmise eesmärk on sama praegu struktuurifondide (edaspidi SF) kehtestava toetuse meetmega. Palume selgitada, kas ja kuidas hakatakse edasi rakendada olemasolevat toetusmeedet. Ettevõtetele suunatud toetusmeetmete puhul ei tohiks toimuda ristsubsideerimist, seega eeldame, et olemasolev toetusmeede lõpetatakse ära ja avatakse SF vahenditest uus.</p>	<p>Rahandusministeerium</p>	<p>Selgitame. Käesoleva tootearenduse määruse jõustumisel lõpetab EAS riigieelarvest rahastatava toetuse väljastamise ja raha suunatakse ettevõtete rahvusvaheliste TA koostööprojektide elluviimisele.</p> <p>Näiteks Eesti ettevõtete eurostars projektide rahastamiseks.</p> <p>Seega kahte paralleelset ja dubleerivat toetusmeedet korruga ei rakendata.</p>
<p>5. Palume selgitada, kuidas jaguneb meetme tegevuse „Arengevajaduste välja selgitamine ja ettevõtete arendustegevused“ eelarve kolme erineva rakendatava</p>	<p>Rahandusministeerium</p>	<p>Selgitame . Vastavalt Rahandusministeeriumi koostatud Riigi eelarvestrateegiale 2019–2022, muudeti SFi toetusmeetmete eelarveid.</p>

<p>toetusmeetme vahel. Hetkel on Vabariigi Valitsuse kinnitatud meetmete nimekirja järgi antud meetme tegevuse Euroopa Liidu (edaspidi EL) toetuse summa 85 mln eurot. Antud meetme tegevuse all on rakendamisel juba kaks tegevust ja kavandatud kolmas, mille EL toetuse summa teeb kokku 95 mln eurot:</p> <p>a) „Tugiteenus- ja arenduskeskuse investeeringu toetuse andmise tingimused ja kord“ seletuskirja järgi on selle toetusmeetme maht 2 mln eurot;</p> <p>b) „Ettevõtte arenguprogrammi toetusmeede“ seletuskirja järgi on toetusmeetme maht 73 mln eurot;</p> <p>c) kooskõlastusel oleva „Perioodi 2014-2020 tööstusettevõtja tootearenduse toetus“ meetme maht 20 mln eurot.</p> <p>Palume tuua välja kolme toetuskeemi tegelikud planeeritud EL toetuse eelarved, arvestades, et nende kogusumma jääks meetme tegevuse EL toetuse eelarve mahu piiresse.</p>		<p>Muude muudatuste seas vähendati Ettevõtte arenguprogrammi eelarvet 10 mln euro võrra. Lisati uuena tootearenduse toetusmeede eelarvega 20 mln eurot.</p> <p>Seega on meetme tegevuse „Arengevajaduste välja selgitamine ja ettevõtete arendustegevused“ eelarve 85 mln eurot.</p> <p>See omakorda jaguneb:</p> <p>a) „Tugiteenus- ja arenduskeskuse investeeringu toetuse andmise tingimused ja kord“ toetusmeetme maht on 2 mln eurot;</p> <p>b) „Ettevõtte arenguprogrammi toetusmeede“ toetusmeetme maht on 63 mln eurot;</p> <p>c) „Perioodi 2014-2020 tööstusettevõtja tootearenduse toetus“ toetusmeetme maht on 20 mln eurot.</p>
<p>6. Näitaja „Erainvesteeringud kooskõlas riigi toetustega innovatsiooni või teadus- ja arendustegevuse alastele projektidele (mln</p>	<p>Rahandusministeerium</p>	<p>Selgitame. Hetkel MKM ja EAS ei plaani toimivat süsteemi muuta. Sellest tulenevalt arvutatakse nimetatud indikaatori täitmist</p>

<p>€)“ osas palume selgitada, millist osa eraettevõtete panusest väljundnäitajas arvesse võetakse. Konkreetse näitaja puhul on senine lähenemine (sh meetme tegevused 4.2.3 ja 4.4.2, kus näitaja on kasutusel), et arvestatakse vaid abikõlblikku omafinantseeringut. EK juhendi kohaselt on iseenesest lubatud näitajasse arvestada ka mitteabikõlblikud kulud.</p>		<p>järgmiselt: erainvesteeringud kooskõlas riigi toetustega innovatsiooni või teadus- ja arendustegevuse alastele projektidele (mln €) = aruande kinnitamise hetkel tasutud abikõlblik omafinantseering. Andmed esitatakse vahe- ja lõpparuandega.</p>
<p>7. Selguse huvides soovime TAT § 1 lõikesse 6 lisada tekstiosa „sh ei kohaldata määrust raskustes ettevõtjatele üldise grupierandi määruse artikkel 2 punkti 18 mõistes“. Raskustes ettevõtjate välistamine on eraldi välja toodud ka seletuskirjas.</p>	<p>Rahandusministeerium</p>	<p>Arvestatud.</p>
<p>8. Palume TAT § 4 punktis 1 tootearenduse mõiste osas viidata üldise grupierandi määruse artikkel 2 punktile 86. Kuigi seletuskirjas on toodud täpsem selgitus tootearendus mõistele, peame oluliseks, et ka määruses oleks kirjas otsene viide üldises grupierandi määruses sätestatud tootearenduse mõistele.</p>	<p>Rahandusministeerium</p>	<p>Osaliselt arvestatud. Tootearenduse mõistet on täiendatud viitega grupierandimäärusele.</p>
<p>9. Palume kaaluda, kas TAT § 4 punktis 6 kirjeldatud projektiplaan võiks sisaldada ka analüüsi, kuidas arendatav toode tootmisse viiakse.</p>	<p>Rahandusministeerium</p>	<p>Arvestatud. Projektiplaan mõistele lisati kohustus, et projektiplaan peab sisaldama ka toote tootmisesse viimise ja teenuse pakkumisega</p>

		alustamiseks vajalike tegevuste analüüsi.
<p>10. Abikõlblike kulude sõnastamisel soovitakse kasutada üldise grupierandi määruse artikli 25 lõikes 3 toodud sõnastust. Näiteks palume TAT § 8 lõige 3 punktis 1 täpsustada, kelle töötasu on silmas peetud ja, mis ulatuses on töötasu abikõlblik. Kuigi seletuskirjas on seda selgitatud, peame oluliseks, et see oleks kirjas ka määruhes (nt projektijuhil töötasu ei ole abikõlblik). Palume täpsustada, kas TAT § 8 lõige 3 punktis 3 nimetatud „informatsiooni hankimine“ läheb nõustamisteenuste või muude sarnaste teenuste kulude alla.</p>	Rahandusministeerium	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Abikõlblike kulude sõnastamisel on lähtutud grupierandi määrusest. Samas on kulud sõnastatud detailsemalt kui grupierandi määruhes, kus eestikeelne tõlge võib olla sõnastuses eksitav.</p> <p>Lisaks reguleerivad kulude abikõlblikkust üldsätted, et kõik kulud peavad olema põhjendatud ja projekti eesmärkide saavutamiseks mõõdapäästmatud. Seetõttu ei näe me vajadust kasutada grupierandi määruse sõnastust abikõlblike kulude defineerimisel. Informatsiooni hankimine kuulub nõustamisteenuste hulka.</p>
<p>11. Palume TAT § 13 lõikes 2 täpsustada nõudeid taotlusele vastavalt üldise grupierandi määruse artiklile 6 lõikes 2 toodud nõuetega (nt lisada ettevõtja suurus, projekti algus- ja lõppkuupäev, projekti kulude loetelu ja toetuse summa).</p>	Rahandusministeerium	<p>Arvestatud.</p> <p>Kohustuslike dokumentide ja info sekka on lisatud järgmised nõuded:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ettevõtja suurus; 2) projekti algus- ja lõppkuupäev.
<p>12. TAT § 15 lõige 3 punktis 3 on viidatud partnerile, kuid toetuse andmise tingimused kui ka seletuskirja eelnõus ei tule välja, et taotleja võib kaasata tegevuste elluviimisesse ka partnereid. Vajadusel palume selgitada partneri mõistet antud meetme tegevuse kontekstis ning lisada, mis tingimustel partnerit projekti</p>	Rahandusministeerium	<p>Arvestatud.</p> <p>Viide partnerile on ekslik. Viga määruse tekstis on parandatud.</p>

kaastakse ning, mis on tema õigused ja kohustused.		
13. Juhime tähelepanu, et TAT § 19 lõikes 1 ja 2 taotluse rahuldamise otsuse muutmisel näiteks abikõlblike kulude suuruse või abi osakaalu muutmine ei ole riigiabi andmisel lubatud, va kui selline võimalus ei ole kirjas juba taotluse rahuldamise otsuses. Seetõttu soovitame lisada TAT §-i 19 viide, et taotluse rahuldamise otsust saab muuta, kui see muudatus vastab riigiabi reeglitele.	Rahandusministeerium	Arvestatud. Määruse §-i 19 lõikeid 1 ja 2 on täiendatud kohustusega, et taotluse rahuldamise otsuse ja muude projekti muudatuste tegemine peab olema kooskõlas üldise grupierandi määruse tingimustega.
14. TAT § 9 lõikes 1 on toodud, et meetme abikõlblikkuse periood on 01.01.2014-31.12.2023. Kuna meetme määрус kinnitatakse käesoleval aastal, siis soovitame abikõlblikkuse perioodiks määrata alates 01.01.2019. Juhime tähelepanu, et antud meetme tegevuse abikõlblikkuse periood ei tohi olla varasem, kui selle ühtekuuluvuspoliitika rakenduskava muudatuse esitamise kuupäev, millega lülitatti antud tegevus rakenduskavasse ehk 25.10.2018.	Rahandusministeerium	Arvestatud. Määrusest on välja jäetud lõige, mis sätestas meetme abikõlblikkuse perioodi. Määrusega sätestatakse projekti abikõlblikkuse periood ja selle pikkus.
15. Palume selgitada, kuidas antud määruse rakendamiseга välistatakse tegevuste topelt finantseerimise võimalus teiste sarnaste meetme tegevustega, mis võimaldavad ettevõtjatel tegeleda tootearendusega ja suurendada rahvusvahelist müügitulu.	Rahandusministeerium	Selgitame. Vastavalt taotluste menetlemise määruse § 4 lg 1 punktile 14 ei tohi toetust taotleda kulule, millele on toetust juba eraldatud teisest meetmest või riigisisestest või muudest välisabi vahenditest. Ehk et, küsimus ei saa olla see, kas taotleja on juba kuskilt toetust taotlenud. Isegi

<p>Sarnaseid võimaldavad meetme „Tehnoloogia arenduskeskuste toetamise tingimused“ ja „Ettevõtte arenguprogrammi toetusmeede“ tegevused.</p> <p>tegevusi näiteks 4.2.4</p> <p>4.4.1</p>		<p>samale tegevusele, juhul kui kulud on erinevad, tohib toetust taotleda.</p> <p>EAS kui akrediteeritud rakendusüksus juhindub topeltfinantseerimise vältimisel Rahandusministeeriumi välja töötatud juhendist-Korraldusametuse miinimumnõuded taotluste menetlemise, toetuse väljamaksmise (KAMIN).</p> <p>Taotluses kinnitab taotleja, et ta ei ole projekti tegevustele teistest allikatest toetust taotlenud. Samuti kontrollib EAS, kas sarnastest toetuskeemidest on taotleja toetust saanud. Lisaks teostatakse väljamaksmisel arvete ristkontrolli, et vältida sama kulu topeltfinantseerimist.</p>
---	--	--